

2017/18

RELIXIÓN CATÓLICA
1º E.P.
CEIP A MAÍA

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	3
CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	8
CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DE RELIXIÓN CATÓLICA	13
UNIDADES DIDÁCTICAS	13
TEMA 1 Amo a natureza	13
TEMA 2 Descubro o teu amor na Biblia	15
TEMA 3 Gústame o Nadal	16
TEMA 4 Practico as túas ensinanzas	17
TEMA 5 Alégrame falar contigo	18
TEMA 6 Unha semana para recordar	19
TEMA 7 Vivo en familia	20
TEMA 8 Gozo das festas	22
TEMA 9 Visítote na túa casa	23
CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLES ...	24
CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA	25
MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS	26
CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN	26
CRITERIOS DE AVALIACIÓN	26
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	27
MEDIDAS DE ATENCION Á DIVERSIDADE	27
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	27
ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC	27
ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR	27
ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA	27
MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	28

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presenza do ensino relixioso na escola responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino da relixión católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal for a súa manifestación concreta.

A Declaración Universal de Dereitos Humanos de 1948 recoñece a liberdade relixiosa de persoas e pobos. Pola súa banda, a Constitución Española non só recoñece a liberdade relixiosa senón tamén garante «o dereito que asiste aos pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas conviccións» no artigo 27.3. Un dereito que tamén forma parte de tratados internacionais recoñecidos por España como o Pacto Internacional de Dereitos Económicos Sociais e Culturais no seu artigo 13.3 e a Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea, artigo 14.3, entre outros.

A Igrexa, como se recolle no número 2 da *Gravissimum Educationis*, realizou continuos esforzos para favorecer que a formación relixiosa se imparta no ámbito escolar, como contribución decisiva á formación integral da persoa. Por ese motivo, a Santa Sé subscribiu un Acordo Internacional co Estado Español sobre Ensino e Asuntos Sociais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, onde se outorga a competencia para elaborar o currículo da materia de Relixión e Moral Católica á xerarquía eclesiástica (art. 6).

O ensino da relixión católica na escola responde á necesidade de respectar e ter en conta o conxunto de valores e significados nos que a persoa naceu como hipótese explicativa da realidade e que se denomina tradición.

Para iso, a relixión católica pretende contribuír á educación integral do estudante en dúas direccións. Por unha banda, responde á dimensión relixiosa de todo ser humano e, por outra, introdúceo na realidade á luz dunha hipótese ofrecida por unha historia e unha tradición. Deste xeito, promóvese o recoñecemento dun sentido da existencia dun xeito coherente co propio desenvolvemento psico-evolutivo do alumnado.

A Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a Mellora da Calidade Educativa, no artigo 6.1, define o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha dos ensinos. Por iso, o contido do currículo parte da experiencia humana e desenvólvese de xeito respetuoso coas etapas do desenvolvemento infantil e adolescente, colaborando, neste sentido, coas aprendizaxes instrumentais e transversais propias de cada etapa educativa.

O desenvolvemento do currículo estrutúrase en catro grandes bloques que pretenden recoller o saber antropolóxico cristián acumulado ao longo dos séculos. Eses bloques parten do sentido relixioso do home, continúan co estudo da revelación; Deus maniféstase ao home e faio nunha historia concreta, con personaxes e situacións que o alumnado debe coñecer e que contribuirán á súa comprensión do mundo. Dita revelación culmina en Xesucristo e a mensaxe evanxélica, centro do terceiro bloque do currículo e eixe vertebrador da materia. Para rematar, estúdase a Igrexa como manifestación da presenza continuada de Xesucristo na historia. Convén subliñar, xa que logo, lonxe dunha finalidade catequética ou de adoctrinamento, o ensino da relixión católica ilustra aos estudantes sobre a identidade do cristianismo e a vida cristiá.

A estrutura do currículo de Educación Primaria intenta poñer de manifesto a profunda unidade e harmonía da iniciativa creadora e salvadora de Deus. O primeiro bloque parte dos datos máis evidentes: a constatación da realidade das cousas e os seres vivos, de modo especial o home. Impónsenos a súa existencia como dato evidente. Nun segundo paso, si a persoa non se queda no primeiro impacto ou simple constatación da súa existencia, ten que recoñecer que as cousas, os animais e o ser humano non se dan ó ser a si mesmos. Logo outro fainos ser, chámanos á vida e manténlla. Por iso, a realidade en canto tal é signo de Deus, fala da súa existencia.

A iniciativa creadora de Deus ten unha finalidade: establecer unha relación de amizade co home. É dicir, Deus creou ao ser humano para que sexa feliz en relación con El. Os relatos bíblicos da Creación e o Paraíso exemplifican fermosamente a finalidade da creación da persoa e do mundo enteiro para o seu servizo. Da súa orixe creatural e da súa chamada a participar na amizade con Deus xorde a súa dignidade inviolable.

Non entanto, o ser humano pretende apropiarse do don de Deus prescindindo del. Nisto consiste o pecado. Este rexeitamento de Deus ten como consecuencia no ser humano a imposibilidade de ser feliz. Dado que a súa natureza está feita para o ben, a súa experiencia de mal e de límite faille botar de menos a plenitude que el non pode darse por si mesmo e busca dalgún modo restablecer a relación con Deus. Esta necesidade do ben, o desexo de Infinito que caracteriza ao ser humano exprésase nas relixións como procura do Misterio.

A esta procura humana Deus responde manifestándose na historia. Para iso, elixe un home, Abrahán, do que formará o pobo de Israel, con quen establece unha alianza no monte Sinaí. A través de feitos e palabras Deus irá dándose a coñecer aos homes dese pobo. Todo este acontecer histórico da manifestación de Deus está recollido nos libros sagrados da Biblia. Neste conxunto de libros non só se recolle as diferentes intervencións de Deus na historia, senón tamén o ensino que comunica ao seu pobo para que viva unha vida santa; unha sabedoría que influirá positivamente na vida do pobo de Israel e, co tempo, no mundo enteiro.

A historia de Israel exemplifica a traizón e rebelión dos homes ante a iniciativa amorosa de Deus e ao mesmo tempo pon en evidencia a constante fidelidade divina. A promesa dun salvador cumprírase en Cristo Xesús.

Xesús, o Fillo de Deus, faise presente na historia para levar a cabo a misión encomendada polo Pai. En Xesucristo cúmprese o desexo de felicidade que o home descobre no seu corazón.

Xesús non só desvela o misterio humano e lévao á súa plenitude, senón que manifesta o misterio de Deus, fainos coñecer que o verdadeiro Deus é comuñón: Deus un e trino.

Aqueles que participan da vida de Cristo forman a Igrexa, que é a gran familia de Deus. Continuamente xerada pola acción de Xesucristo a través dos

sacramentos,ponse no mundo como inicio dun mundo novo, dunha cultura nova. A Igrexa é a prolongación de Cristo no tempo e o espazo. Só nela a persoa humana atópase co Xesucristo vivo.

A vida eclesial é alimentada e servida mediante os diferentes sacramentos instituídos por Xesucristo, está ritmada polos tempos litúrgicos, exprésase na oración comunitaria e a caridade, fructifica na xeración dunha civilización do amor.

Estes catro bloques que compón a materia de relixión católica inclúen conceptos, procedementos e actitudes, que permite o coñecemento de si mesmo, da realidade e dos problemas que esta suscita. Por iso, os contidos xerais da materia contribúen á consecución dos obxectivos propostos para as diferentes etapas.

Este currículo válese dos elementos cristiáns presentes na contorna do alumnado, as imaxes e símbolos, a linguaxe e outros recursos, para a comprensión da relixiosidade propia de cada etapa evolutiva. Desenvólvese así a competencia en comunicación lingüística, que se serve da linguaxe que conforma a cultura e tradición que se transmite dunha a outra xeración. Así, a linguaxe bíblica e a súa riqueza de expresión e simboloxía, a linguaxe doutrinal e a súa precisión conceptual, analítica e argumental e a linguaxe litúrxico e a súa proximidade á linguaxe dos símbolos do pobo cristián, axudarán ao desenvolvemento desta competencia nos estudantes. Sen esquecer a singularidade que esta materia aporta á dimensión de escoita da comunicación.

Así mesmo, o ensino escolar da relixión católica favorece o desenvolvemento da responsabilidade persoal e social e das demais virtudes cívicas, para o ben común da sociedade, contribuíndo así á adquisición das competencias sociais e cívicas. Esta educación da dimensión moral e social da persoa, favorecerá a maduración dunha corresponsabilidade, o exercicio da solidariedade, da liberdade, da xustiza e da caridade.

Por outra banda, a relixión católica aporta á competencia cultural e artística o significado e valoración crítica de tantas obras da nosa contorna, motivando o aprecio pola propia cultura e estímoo adecuada doutras tradicións culturais e relixiosas. A cultura e a historia occidental, a propia historia, non poden ser comprendidas e asumidas si prescínlese do feito relixioso presente sempre na

historia cultural dos pobos. De igual modo, a expresión artística da fe segue colaborando na actualidade ao enriquecemento do noso patrimonio cultural.

A competencia para a autonomía e iniciativa persoal desenvólvese no estudante partindo do verdadeiro coñecemento de si mesmo, das súas potencialidades, da súa dignidade e do seu sentido. A formación relixiosa católica aporta a devandita competencia unha cosmovisión que dá sentido á vida e, á cultura e á identidade da persoa humana. Unha cosmovisión que fai posible a formación integral do estudante fronte a visións parciais.

En canto aos contidos procedimentais, a materia de Relixión católica forma de xeito transversal nunha serie de procedementos fundamentais para a comprensión do feito cristián. Estes contidos procedimentais adquirense ao longo do desenvolvemento curricular, colaborando así na consecución das competencias asignadas aos currículos de Educación Primaria. Concretamente os contidos procedimentais de relixión católica desenvolverán especialmente as seguintes competencias: *Comunicación lingüística, Aprender a aprender, Competencias sociais e cívicas e Conciencia e expresións culturais.*

Os contidos procedimentais básicos da materia de relixión católica son os seguintes:

- *Observación da realidade.* O feito relixioso nace da apertura do ser humano á realidade total. A materia de relixión católica pretende colaborar na formación da dimensión natural que nace do asombro ante o real e empúxanos a preguntas últimas sobre o sentido. Observar é máis que ver e require dun adestramento en disposicións específicas que non eviten as dimensións espirituais do real.
- *Procura de información, manexo e interpretación de fontes bíblicas.* O estudo do cristianismo require o manexo das Sagradas Escrituras e textos referidos ás mesmas que forman parte do corpus teolóxico acumulado ao longo da historia.
- *Reflexión Crítica.* O desenvolvemento da materia axuda a coñecer a xénese das ideas dominantes, a detectar prexuízos fronte á verdade, a examinar con profundidade as propias ideas e sentimentos fundamentais.
- *Exposición e argumentación respectuosa das crenzas relixiosas propias e alleas.* A materia de relixión católica contribúe á formación de

competencias que permitan expoñer e defender a racionalidade das propias crenzas relixiosas e o respecto polas alleas.

Para rematar, hai que destacar que a materia contribúe á consecución de contidos de carácter actitudinal que son coherentes cos obxectivos básicos de cada etapa. Permite coñecer e apreciar os valores e normas básicas de convivencia; desenvolver hábitos de traballo e esforzo e de responsabilidade no estudo; a confianza en si mesmo para un desenvolvemento adecuado da personalidade. Tamén favorece de xeito directo a adquisición de habilidades para a prevención e resolución pacífica de todo tipo de conflitos e o coñecemento, comprensión e respecto das diferentes culturas, así como das diferenzas entre persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación.

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia contribúe á valoración ética do uso da ciencia e da tecnoloxía. Á súa vez, apoia e dá sentido ás habilidades e ás destrezas relacionadas coa ecoloxía que se adquiren desde a devandita competencia.

Esta área posibilitáanos iluminar as respostas e as solucións aos problemas que xorden na interacción do ser humano con todo o relacionado co ámbito da ciencia e a tecnoloxía.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.

- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

Para un bo desenvolvemento desta competencia nesta área, a utilización dos diversos modos de comunicación será fundamental xa que o diálogo da fe coa cultura esixe adestrarse na escoita da Palabra de Deus, a exposición de cada un dos contidos coas súas argumentacións adecuadas ás diferentes idades do alumnado. Por iso, será decisivo dotar os alumnos de ferramentas co fin de que cheguen a dominar a competencia comunicativa en todas as súas facetas.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e clara calquera tipo de información.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor,...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros en diversas situacións comunicativas.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Nesta área posibilitarásenos manexar ferramentas desde un sentido ético e de responsabilidade para poder acceder ás distintas fontes que nos faciliten coñecer e afondar nesta materia. Será fundamental traballar desde fontes fiables que favorezan a claridade de contidos para crear no alumnado unha base sólida e cheguen a xerar os seus propios criterios sobre diferentes contextos nos que se poidan desenvolver.

Na área de Relixión Católica adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

Esta competencia relaciónase cos seus aspectos de coñecemento e valoración de toda a expresión artística, simbólica, histórica, de costumes, ritos, festas, valores, modos de vida... O alumnado verase enriquecido cos valores que leva consigo o feito relixioso en toda a súa expresión artística, cultural e estética, teolóxica e vivencial. Con iso contribúe á conservación e á valoración do patrimonio cultural.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural no ámbito mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta competencia recolle todas as formas de comportamento que preparan as persoas para participar dunha forma eficaz e construtiva na vida social e profesional; por iso, dotaremos o alumnado de ferramentas que favorezan e fomenten os valores de respecto, cooperación, solidariedade, xustiza, non violencia, compromiso e participación como piares para a súa formación. Estes valores para fomentar teñen a súa fundamentación e referencias cristiás na filiación no amor a Deus.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.

- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

É fundamental que o alumnado descubra a súa identidade persoal a través dunha apertura ao significado último e global da súa existencia humana. A súa iniciativa persoal dependerá sempre que adestre nun autocoñecemento, en explorar as súas potencialidades, en buscar o sentido a cada unha das cousas que acontecen na súa vida.

O espírito emprendedor do alumno formarase a partir da disposición e actitude que poida dispoñer. Será dotado de destrezas e habilidades para que a transformación social do mundo no que vivimos sexa unha realidade grazas ao espírito de emprendemento do alumno.

Neste caso, os descritores que cumpriría adestrar serían:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e a confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Atopar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender nesta área pode axudar ao alumnado a ser protagonista do seu propio proceso de ensinanza-aprendizaxe como resposta á vontade de Deus de que o ser humano colabore de modo activo e libremente segundo o plan establecido por El.

Nesta área será decisivo o impulso do traballo en equipo polo seu intrínseco sentido comunitario propoñendo un marco de referencia aceptado voluntariamente segundo as súas conviccións, que ha de ser lúcido na busca da verdade e do ben.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Competencias específicas na área de Relixión e Moral Católica

O ensino relixioso católico estrutúrase a partir de catro dimensións que fundamentan as competencias específicas do ensino relixioso católico.

- Dimensión cultural e histórica. Está presente no ensino relixioso, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades recibe do pasado está vertebrado por contidos relixiosos.
- Dimensión ético-moral. Esta dimensión fai posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso fundamentado na Palabra e nos feitos de Xesucristo.

- Dimensión humanizadora. Faculta o alumno para dar resposta ás súas interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores.
- Dimensión epistemolóxica. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e cunha metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición no noso contorno cultural.

CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DE RELIXIÓN CATÓLICA

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- A Creación como agasallo de Deus.
- O home, obra mestra da Creación.
- A comunicación do home con Deus.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Deus acompaña o home na historia.
- Deus fálalles aos homes como amigos.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Xesús, o fillo de Deus faise home, vive e medra nunha familia.
- Acontecementos e lugares xeográficos importantes na vida de Xesús.
- Xesús morreu para a nosa salvación.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- A Igrexa, familia de Xesús.
- Espazo e tempo sagrado na Igrexa.
- O domingo, día dedicado ao Señor.

UNIDADES DIDÁCTICAS

TEMA 1 Amo a natureza

Temporalización:

Setembro: Outubro:

OBXECTIVOS

1. Descubrir que Deus Pai nos regalou a Creación.
2. Concibir o ser humano como a obra mestra da Creación.
3. Coñecer o relato bíblico «A Creación é obra de Deus».
4. Tomar conciencia do valor de admirar a natureza.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
BLOQUE 1. O sentido relixioso do home • A creación como agasallo de Deus.	1. Identificar e valorar a Creación como acto de amor de Deus ao home. (Bloque 1. Criterio de avaliación 1)	1.1. Coñece, respecta e coida a obra creada. (Bloque1. Estándar de aprendizaxe 1.1.) 1.2. Descubre e nomea situacións nas que necesita as persoas e sobre todo, a Deus, para vivir. (Bloque 1. Estándar de aprendizaxe 1.2.)	CCL, CAA, CSC
BLOQUE 1. O sentido relixioso do home • O home, obra mestra da Creación.	2. Recoñecer a relación intrínseca que existe entre Deus e o home. (Bloque 1. Criterio de avaliación 2)	2.1. Identifica e enumera os coidados que recibe na súa vida como don de Deus. (Bloque 1. Estándar de aprendizaxe 3.1.)	
• O relato bíblico «A Creación é obra de Deus».	3. Concibir o home e a muller como a obra mestra de Deus.	3.1. escoita e colorear o relato da Creación.	CCL, CD, CAA, CEC
• A Biblia e a arte: <i>A Creación é obra de Deus.</i>	4. Observar a historia presente nunha obra de arte.	4.1. Observa e conta o que lembra sobre a historia presente nunha pintura.	CCL, CAA, CSC, CEC
• O valor de admirar a natureza.	5. Estimar o valor de admirar a natureza.	5.1. Recoñece actitudes nas que se coida a Creación.	CCL, CD, CAA, CSC

TEMA 2 Descubro o teu amor na Biblia

Temporalización:

Outubro: Novembro:

OBXECTIVOS

1. Descubrir que Deus nos fala na Biblia.
2. Recoñecer e valorar como Deus lles fala aos homes para que sexan os seus amigos.
3. Comprender como Deus se comunica no relato bíblico «Deus e Moisés»
4. Interiorizar o valor de escoitar.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 2. A revelación: Deus intervéñ na historia <ul style="list-style-type: none"> • Deus fálalles aos homes como amigos. 	1. Recoñecer e apreciar a relación paterno-filial entre Deus e o home. (Bloque 2. Criterio de avaliación 1)	1.1. Coñece e valora que Deus lle fala a Abrahán e a Moisés para ser o seu amigo. (Bloque 2. Estándar de aprendizaxe 1.1.)	CCL, CD, CAA, CSC,
<ul style="list-style-type: none"> • O relato bíblico «Deus e Moisés». 	2. Ler e comprender o relato «Deus e Moisés».	2.1. Explica en que consiste a misión de Moisés. 2.2. Corta e pega uns adhesivos na imaxe do relato bíblico.	CCL, CD, CAA, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia e a arte: <i>Deus e Moisés</i>. 	3. Saber o que expresa a historia dunha pintura.	3.1. Explica en voz alta a historia dunha pintura.	CCL, CAA, CSC, CEC
<ul style="list-style-type: none"> • O valor de escoitar. 	4. Recoñecer e interiorizar o valor de escoitar.	4.1. Expresa a importancia que ten escoitar. 4.2. Escoita e recita unha breve oración de acción de grazas.	CCL, CAA, CSC, SIEP

TEMA 3 Gústame o Nadal

Temporalización:

Novembro: Decembro:

OBXECTIVOS

1. Coñecer que Xesús é o Fillo de Deus feito home e que desenvolve a súa vida no seo dunha familia.
2. Valorar a importancia da familia tomando como modelo a Sagrada Familia.
3. Entender a ensinanza do relato bíblico «O nacemento de Xesús».
4. Tomar conciencia da importancia que ten o valor de felicitar.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<p>BLOQUE 3.</p> <p>Xesucristo, cumprimento da historia da salvación</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xesús, o Fillo de Deus, faise home, vive e medra nunha familia. 	<p>1. Recoñecer e estimar que Xesús se fai home no seo dunha familia.</p> <p>(Bloque 3. Criterio de avaliación 1)</p>	<p>1.1. Identifica a María e a Xosé como comunidade na que Deus se fai presente entre os homes.</p> <p>(Bloque 3. Estándar de avaliación 1.1.)</p> <p>1.2. Valora e respecta a familia de Xesús a semellanza da súa.</p> <p>(Bloque 3. Estándar de avaliación 1.2.)</p>	<p>CCL, CD, CAA, CSC</p>
	<p>2. Relacionar lugares e acontecementos nos que Deus expresou o seu amor polos homes na vida de Xesús.</p> <p>(Bloque3. Criterio de avaliación 2)</p>	<p>2.1. Nomea e asocia lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús.</p> <p>(Bloque 3. Estándar de avaliación 2.1.)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • O relato bíblico «O nacemento de Xesús». 	<p>3. Coñecer e enumerar os personaxes que interveñen no relato bíblico do nacemento de Xesús.</p>	<p>3.1. Expón oralmente o relato «O nacemento de Xesús».</p> <p>3.2. Sinala nun debuxo do relato a Sagrada Familia.</p>	<p>CCL, CAA, CSC</p>

• A Biblia e a arte: <i>O nacemento de Xesús.</i>	4. Interpretar un cadro sobre o nacemento de Xesús.	4.1. Identifica os personaxes e a escena dun cadro.	CCL, CAA, CEC
• O valor de felicitar.	5. Apreciar o valor de felicitar.	5.1. Felicita o Nadal por medio da expresión plástica.	CCL, CAA, CSC, CEC

TEMA 4 Practico as túas ensinanzas

Temporalización:

Xaneiro:

OBXECTIVOS

1. Recoñecer a Deus como o noso Pai que nos coñece, coida, axuda e perdoa.
2. Valorar a importancia que ten para Deus que nos amemos e axudemos.
3. Ler con atención e comprender a ensinanza do relato bíblico «A parábola da ovella perdida».
4. Entender e apreciar o valor da boa educación.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 2. A revelación: Deus intervéen na historia • Deus acompaña o home na historia.	1. Recoñecer e apreciar a relación paterna filial entre Deus e o home. (Bloque 2. Criterio de avaliación 1)	1.1. Sinala e representa as características da amizade de Deus co home: coidado, protección, acompañamento, colaboración, etc. (Bloque 2. Estándar de avaliación 1.2.)	CCL, CD, CAA, CSC
• O relato bíblico «A parábola da ovella perdida».	2. Expresar o ensino de «A parábola da ovella perdida».	2.1. escoita atentamente e expresa a ensinanza do relato bíblico «A parábola da ovella perdida».	CCL, CD, CAA, CSC

• A Biblia e a arte: <i>A parábola da ovella perdida.</i>	3. Dialogar sobre o significado bíblico dun cadro.	3.1. Identifica e describe a quen representan os personaxes desta obra.	CCL, CAA, CSC, CEC
• O valor da boa educación.	4. Asimilar o valor da boa educación na súa vida cotiá.	4.1. Emprega fórmulas sinxelas de boa educación: bos días, grazas e ata mañá.	CCL, CAA, CSC, SIEP

TEMA 5 Alégame falar contigo

Temporalización:

Febreiro:

OBXECTIVOS

1. Recoñecer que o ser humano pode comunicarse con Deus.
2. Coñecer personaxes bíblicos que nos serven de referencia para comunicarnos con Deus.
3. Comprender o relato bíblico «O rei David rézalle a Deus».
4. Descubrir e poñer en práctica o valor de dialogar.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 1. O sentido relixioso do home • A comunicación do home con Deus.	1. Coñecer que a persoa é un ser capaz de falar con Deus. (Bloque 1. Criterio de avaliación 3)	1.1. Coñece e aprecia, a través de modelos bíblicos, que o home é capaz de falar con Deus. (Bloque1. Estándar de aprendizaxe 3.1.) 1.2. Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento. (Bloque 1. Estándar de aprendizaxe 3.2.)	CCL, CAA, CSC, CEC

• O relato bíblico «O rei David rézalle a Deus».	2. Ler e comprender a historia bíblica «O rei David rézalle a Deus».	2.1. Expresa as calidades do rei David que agradaban a Deus.	CCL, CD, CAA, CSC
• A Biblia e a arte: <i>O rei David rézalle a Deus.</i>	3. Observar e explicar a historia presente nunha obra de arte.	3.1. Dialoga cos seus compañeiros e compañeiras sobre o contido e o que máis lle gusta da obra de arte.	CCL, CAA, CEC
• O valor de dialogar.	4. Estimar o valor de dialogar.	4.1. Expresa en que consiste o valor de dialogar. 4.2. Enumera diversas formas de diálogo segundo o seu destinatario.	CCL, CAA, CSC

TEMA 6 Unha semana para recordar

Temporalización:

Febreiro:

Marzo:

OBXECTIVOS

1. Descubrir lugares xeográficos, relacionados coa Semana Santa, nos que Deus manifestou o seu amor por medio de Xesús.
2. Tomar conciencia de que Xesús morreu pola nosa salvación.
3. Coñecer as ensinanzas do relato bíblico «Xesús morre e resucita».
4. Comprender o valor do sacrificio.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

<p>Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acontecementos e lugares xeográficos importantes na vida de Xesús. 	<p>1. Relacionar lugares e acontecementos nos que Deus expresou o seu amor polos homes na vida de Xesús. (Bloque 3. Criterio de avaliación 2)</p>	<p>1.1. Nomea e asocia lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús. (Bloque 3. Estándar de aprendizaxe 2.1.)</p>	<p>CCL, CD, CAA, CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Xesús morreu para a nosa salvación. 	<p>2. Coñecer e ordenar os principais momentos da paixón e morte de Xesús. (Bloque 3. Criterio de avaliación 3)</p>	<p>2.1. Nomea e secuencia representacións gráficas dos momentos esenciais da paixón, a morte e a resurrección de Xesús. (Bloque 3. Estándar de aprendizaxe 3.1.)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • O relato bíblico «Xesús morre e resucita». 	<p>3. Ler e comprender o relato: «Xesús morre e resucita».</p>	<p>3.1. Explica oralmente o relato: «Xesús morre e resucita».</p>	<p>CCL, CAA, CEC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia e a arte: <i>A Última Cea.</i> 	<p>4. Interpretar un cadro sobre a Última Cea.</p>	<p>4.1. Recoñece e describe que fan os personaxes dun cadro.</p>	<p>CCL, CAA, CSC, CEC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • O valor do sacrificio. 	<p>5. Recoñecer e interiorizar o valor do sacrificio.</p>	<p>5.1. Describe o valor do sacrificio.</p>	<p>CCL, CAA, CSC</p>

TEMA 7 Vivo en familia

Temporalización:

Abril:

OBXECTIVOS

1. Descubrir que os cristiáns formamos a Igrexa, a gran familia de Xesús, pola que lle expresamos o noso amor a Deus.
2. Tomar conciencia dos comportamentos que engrandecen a familia cristiá, como compartir.

3. Coñecer a ensinanza do relato bíblico «As primeiras familias cristiás».
4. Comprender e vivenciar o valor de colaborar coa familia.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 4. Permanencia de Xesucristo na Historia: a Igrexa • A Igrexa, familia de Xesús.	1. Recoñecer que os cristiáns formamos unha familia. (Bloque 4. Criterio de avaliación 1)	1.1. Asocia as características da familia da Igrexa coas da súa familia. (Bloque 4. Estándar de avaliación 1.1.)	CCL CD CA A CS C
• O relato bíblico «As primeiras familias cristiás».	2. Comprender o significado do relato bíblico «As primeiras familias cristiás».	2.1. Anota comportamentos propios das primeiras familias cristiás.	CCL CA A CS C
• A Biblia e a arte: <i>Santo Estevo dando esmola.</i>	3. Describir unha pintura sobre Santo Estevo.	3.1. Sinala nunha expresión artística a representación da atención aos pobres.	CCL CA A CE C
• O valor de colaborar coa familia.	4. Interiorizar o valor de colaborar coa familia.	4.1. Identifica situacións nas que colabora coa súa familia.	CCL CA A CS C

TEMA 8 Gozo das festas

Temporalización:

Abril:

Maio:

OBXECTIVOS

1. Descubrir a importancia das festas cristiás, en especial o domingo como día dedicado ao Señor.
2. Comprender que nas festas cristiás lembramos e celebramos que Deus, Xesús e María están connosco.
3. Ler con atención o relato bíblico «Xesús e as festas».

4. Apreciar o valor de participar nas festas.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa • O domingo, día dedicado ao Señor.	1. Subliñar os elementos distintivos do domingo como día especial. (Bloque 4. Criterio de avaliación 3)	1.1. Coñece e expresa o sentido do domingo. (Bloque 4 Estándar de avaliación 3.1.) 1.2. Memoriza un canto de loanza.	CCL, CAA CSC SIEP CEC
• O relato bíblico «Xesús e as festas».	2. Descubrir o contido do relato bíblico «Xesús e as festas».	2.1. Expressa o lugar e día da semana en que Xesús celebraba a festa.	CCL CAA CSC CEC
• A Biblia e a arte: <i>Xesús e as festas.</i>	3. Interpretar un cadro sobre Xesús na sinagoga.	3.1. Intercambia cos seus compañeiros e compañeiras o sentimento que esperta esta escena.	CCL CAA CSC CEC
• O valor de participar nas festas.	4. Describir en que consiste o valor de participar nas festas.	4.1. Describe en que consiste o valor de participar nas festas. 4.2. Completa un debuxo dedicado á Virxe María.	CCL CD CAA CSC CEC

TEMA 9 Visítote na túa casa

Temporalización:

Maio:

Xuño:

OBXECTIVOS

1. Coñecer os espazos e os tempos sagrados na Igrexa.
2. Manifestar actitude de respecto cara ao templo como lugar sagrado.
3. Ler e descubrir a importancia do templo no relato bíblico «A presentación de Xesús no Templo».
4. Interiorizar o valor cristián de apreciar a arte.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
BLOQUE 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa • Espazo e tempo sagrado na Igrexa.	1. Distinguir os espazos e os tempos sagrados doutros lugares e tempos. (Bloque 4. Criterio de avaliación 2)	1.1. Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado. (Bloque 4. Estándar de aprendizaxe 2.1.)	CCL CD CAA CSC CEC
• O relato bíblico «A presentación de Xesús no Templo».	2. Ler e expresar o contido do relato: «A presentación de Xesús no Templo».	2.1. Expresa o contido do relato «A presentación de Xesús no Templo».	CCL CAA CSC
• A Biblia e a arte: <i>A presentación de Xesús no Templo.</i>	3. Contemplan e interpretan unha pintura sobre a presentación de Xesús no Templo.	3.1. Dialoga sobre a escena e os personaxes que aparecen nunha obra artística.	CCL CAA CSC CEC
• O valor de apreciar a arte.	4. Apreciar os obxectos relixiosos do templo.	4.1. Expresa en que consiste o valor de apreciar a arte. 4.2. Identifica obxectos relixiosos do templo.	CCL CD CAA CSC CEC

CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- 1.1. Coñece, respecta e cuida a obra creada.
- 1.2. Expresa con palabras propias o asombro polo que Deus fai. (Grao mínimo de consecución 50%).
- 2.1. Identifica e enumera os coidados que recibe na súa vida como don de Deus. (Grao mínimo de consecución 50%).
- 3.1. Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos que o home é capaz de falar con Deus (Grao mínimo de consecución 50%).
- 3.2. Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento (Grao mínimo de consecución 50%).

(Procedementos de avaliación: Observación diaria sistemática do alumno.
Fichas, libro de texto, probas de avaliación)

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- 1.1. Coñece e valora que Deus fala a Abrahán e Moisés para ser o seu amigo. (Grao mínimo de consecución 50%)
- 1.2. Sinala e representa as características da amizade de Deus co home: coidado, protección, acompañamento, colaboración, etc (Grao mínimo de consecución 60%).

(Procedementos de avaliación: Observación diaria sistemática do alumno.
Fichas, libro de texto, probas de avaliación)

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- 1.1. Nomea e asocia lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús (Grao mínimo de consecución 50%).
- 2.1. Nomea e secuencia representacións gráficas dos momentos esenciais da paixón, morte e resurrección de Xesús (Grao mínimo de consecución 50%).

(Procedementos de avaliación: Observación diaria sistemática do alumno.
Fichas, libro de texto, probas de avaliación)

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- 1.1. Asocia as características da familia da Igrexa coas da súa familia (Grao mínimo de consecución 60%).
- 2.1. Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado (Grao mínimo de consecución 50%).
- 3.1. Coñece e expresa o sentido do domingo (Grao mínimo de consecución 50%).

(Procedementos de avaliación: Observación diaria sistemática do alumno.
Fichas, libro de texto, probas de avaliación)

CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Traballo reflexivo individual no desenvolvemento das actividades individuais.

- Traballo en grupo cooperativo: facer grupos de 3 ou 4 alumnos e alumnas e utilizar as estruturas da aprendizaxe cooperativa suxeridas na guía do profesorado para traballar os principios de definición de obxectivo grupal, interdependencia positiva e interacción cara a cara.
- Posta en común en gran grupo despois do traballo individual ou grupal.
- Círculos de aprendizaxe.
- Exposición do profesorado.

MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS

- Libro de texto.
- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- Libro de oracións.
- Murais.

Recursos dixitais

- Libro dixital: o alumnado poderá reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- CD que acompaña a proposta didáctica, cos recursos fotocopiáveis.
- CD de audio de cancións e relatos bíblicos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

1. Identificar e valorar a creación como acto de amor de Deus ao Home.
2. Recoñecer a relación intrínseca que existe entre Deus e o home.
3. Coñecer que a persoa é un ser capaz de falar con Deus.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

1. Recoñecer e apreciar a relación paterno-filial entre Deus e o home.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

1. Relacionar lugares e acontecementos nos que Deus expresou o seu amor polos homes na vida de Xesús.
2. Coñecer e ordenar os principais momentos da paixón e morte de Xesús.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

1. Recoñecer que os cristiáns formamos unha familia.
2. Distinguir os espazos e tempos sagrados doutros lugares e tempos.

3. Subliñar os elementos distintivos do domingo como día especial.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

As cualificacións irán en función de varios factores, e entrarán a formar parte da cualificación seguindo estas porcentaxes:

40% - observación sistemática do alumnado (finalización de tarefas, participación na aula...) Listas de cotexo.

30% - traballo individual e grupal (fichas, proxectos, cadernos, libros...)

10% - fichas de avaliación

20% - comportamento e conduta (cumplimento das normas da aula e do centro, respecto cara a contorna, actitude cara a aprendizaxe...) Cartillas de comportamento.

MEDIDAS DE ATENCION Á DIVERSIDADE

En cada unidade traballaranse actividades específicas de reforzo e/ou ampliación en función das necesidades do alumnado, dado que non tódolos nenos/as aprenden do mesmo xeito e ao mesmo ritmo.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Actividades do libriño de oracións e da proposta didáctica.

Actividades para conmemorar diferentes festas cristiás(Nadal, Semana Santa...)

Participarase nas conmemoracións que se celebren no presente curso no colexio, así como na revista escolar con traballos dos nenos-as.

ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

Utilizaremos programas que faciliten a consecución dos obxectivos propostos na área.

Utilizaremos ordenadores, pantalla dixital, TV, visualizador de textos, Cd audio...recursos que permiten reforzar a motivación, sintetizar contidos, e estimular a creatividade nos nosos alumnos-as.

ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

- Realización de lecturas bíblicas e de contos con valores acompañadas de prácticas de comprensión lectora e de fomento da escritura.
- Lectura libre e silenciosa.

ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Trataremos temas que afecten á boa convivencia do grupo e ao conxunto do

centro, tomando como exemplo a Xesús e a mensaxe de amor ao próximo que Él nos deixou).

MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Debido ao carácter interrelacional do proceso de ensino-aprendizaxe, o profesor de Relixión Católica tamén deberá revisar continuamente a súa labor docente na medida que os resultados acadados non respondan ás previsións. A avaliación, polo tanto, afecta a todos os implicados no proceso educativo no cal se dan relacións humanas recíprocas que serán máis enriquecedoras na medida en que todos os suxeitos aporten o mellor de si mesmos.

O profesor avaliará os procesos de ensinanza e a súa propia práctica docente en relación co logro dos obxectivos do currículo, e tamén en relación ás necesidades educativas do centro e ás características específicas dos alumnos/as.

Os resultados da avaliación da aprendizaxe dos alumnos/as e do proceso de ensinanza, servirán para modificar aqueles aspectos da programación educativa que se detectaron como pouco axeitados ás características dos alumnos/as e ao contexto do centro.

Para levar a cabo o seguimento do desenvolvemento da programación didáctica, así como o seu rendemento e a súa posterior revisión e adaptación caso de seren detectados desaxustes, a profesora de Relixión empregará as seguintes ferramentas e procedementos na medida que se revelen necesarios:

- Enquisas de autoavaliación do alumnado.
- Enquisas de autoavaliación do profesorado.
- Guías de análise
- Enquisas ao alumnado e ao profesorado
- Reunións do departamento

CUESTIÓNS	SI/NON	XUSTIFICACIÓN	OBSERVACIÓNS
Acadáronse os obxectivos previstos? En que porcentaxe?			
Fíxose algún cambio nos contidos?			
Variouse nalgún aspecto a metodoloxía?			
Axustouse ben ó tempo?			
Utilizamos todos os recursos previstos?			
Cales actividades e recursos deron mellor resultado?			
Efectuouse algunha modificación na avaliación?			
Estivo motivado e implicado o alumnado en xeral?			
Cales foron os maiores intereses do alumnado?			
É aconsellable introducir algún cambio?			

ASPECTOS	DESTACAMOS	A MELLORAR	PROPOSTAS
Cumplimento da temporalización programada			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Consecución dos mínimos esixibles por parte do alumnado			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			
interdisciplinariedade			

1. Debuxa:

- O que máis che gustou das clases de relixión do curso pasado.
- O que che gustaría facer en especial nas clases de relixión deste curso.
- Unha personaxe da Biblia.
- O que máis che gustou da historia da Arca de Noé.

2. Rodea os debuxos relacionados coa Creación de Deus:

